

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γ' ΤΕΥΧΟΣ

Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

{ Κείμενα
Νεοελληνικής
Λογοτεχνίας }

Τεύχος Γ΄
(1945-2000)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Υπεύθυνος για το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
Κώστας Μπαλάσκας, Σύμβουλος Π.Ι.

Επιμέλεια έκδοσης: **Πολυτίμη Γκέκα**

Επιμέλεια εξωφύλλου: **Βάσω Αβραμοπούλου**

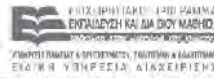
Εικόνα εξωφύλλου: Θεόφρ. Τριανταφυλλίδης (1881-1955),
Δυο παιδιά στην παραλία (1919), Εθνική Πινακοθήκη

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκό Έργο
της προτεραιότητας «Εκπαίδευση και Πολιτισμός»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΚΔΕΤΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΡΘΟΓΩΝΙΜΟΤΗΤΑΣ

Οι αλλαγές που ενσωματώθηκαν στην παρούσα επανέκδοση έγιναν με βάση τις διορθώσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

{ **Κείμενα
Νεοελληνικής
Λογοτεχνίας** }

Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ
Δ. ΚΑΡΒΕΛΗΣ
Χ. ΜΗΛΙΩΝΗΣ
Κ. ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ
Γ. ΠΑΓΑΝΟΣ
Γ. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ

Η συγγραφή και η επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

{ μεταπολεμική
και σύγχρονη
λογοτεχνία }

Γιάννης Τσαρούχης (1910-1989), **Πειραιάς** (λεπτομέρεια)

ΠΟΙΗΣΗ

Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ εμφανίστηκε στα πρώτα χρόνια της Κατοχής, που αποτελεί και το χρονικό όριο της αφετηρίας. Οι μεταπολεμικοί ποιητές, όσοι κυρίως ανήκουν στην πρώτη μεταπολεμική γενιά, που είναι συνδεδεμένη με τους αγώνες της Κατοχής και τα δύσκολα μετακατοχικά χρόνια, αντιμετώπισαν θετικά την ποίηση της γενιάς του '30 και αποτέλεσαν το φυσιολογικό της διάδοχο. Η πρώτη μεταπολεμική γενιά αξιοποιεί τα επιτεύγματά της και δημιουργεί τη δική της ποιητική φυσιογνωμία αντλώντας από το πλούσιο υλικό των εμπειριών της δεκαετίας του 1940-1950, που είναι μια από τις πιο δραματικές δεκαετίες της νεότερης μας ιστορίας και δεν μπορεί να συγκριθεί με την ελληνική πραγματικότητα της προηγούμενης δεκαετίας. Βέβαια, κατά το 1930-1940 η κατάσταση της ελληνικής κοινωνίας δεν είναι καθόλου ρόδινη: η Ελλάδα μαστίζεται από μια χρόνια κοινωνικοοικονομική υπανάπτυξη· η πολιτική της αστάθεια είναι εμφανής και καταλήγει στη δικτατορία του Μεταξά· το προσφυγικό πρόβλημα, που δημιουργήθηκε μετά τη μικρασιατική καταστροφή, έχει παραμείνει ουσιαστικά άλυτο και η ύπαρξή του γίνεται αισθητή, προπάντων στην Αθήνα και τον Πειραιά, που περιβάλλονται από φτωχικούς και άθλιους συνοικισμούς. Οι ποιητές του Μεσοπολέμου -στη συντριπτική τους πλειοψηφία- θα μείνουν ανεπηρέαστοι από ό,τι συντελείται γύρω τους. Το αντίθετο συνέβη με τους ποιητές της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς, που όχι μόνο δεν απέστρεψαν το πρόσωπο από τη γύρω τους πραγματικότητα, αλλά έγιναν οι πρωταγωνιστές της συμμετέχοντας ενεργητικά με την δράση τους ή με την ποίησή τους στους αγώνες της Κατοχής.

Οι μεταπολεμικοί ποιητές κατατάσσονται σε δύο γενιές, την πρώτη και τη δεύτερη. Για τη διαίρεση αυτή λαμβάνουμε υπόψη την χρονολογία γέννησής τους και της εμφάνισής τους στα ελληνικά γράμματα. Αν και τα κριτήρια αυτά είναι καθαρώς εξωτερικά, εντούτοις μας

παρέχουν τη δυνατότητα να τους κατατάξουμε στις δύο αυτές γενιές. Στην πρώτη μεταπολεμική γενιά υπάγονται όσοι γεννήθηκαν ανάμεσα στο 1918 και το 1928 και εξέδωσαν την πρώτη ποιητική τους συλλογή μετά το 1940· στη δεύτερη εντάσσονται όσοι γεννήθηκαν από το 1928 ως το 1940 και εξέδωσαν την πρώτη τους συλλογή κατά τη δεκαετία τον '60 (για την ακρίβεια από το 1955-1965). Τη δεύτερη μεταπολεμική γενιά διαδέχτηκε η γενιά του '70 ή, όπως αποκλήθηκε στην αρχή, της αμφισβήτησης. Στη γενιά αυτή εντάσσονται όσοι γεννήθηκαν μετά το 1940 και ως το 1955 και εξέδωσαν την πρώτη ποιητική τους συλλογή μετά το 1965. Βέβαια η σύγχρονη ποιητική παραγωγή συνεχίζεται. Εν τούτοις στο παρόν τεύχος κρίθηκε σκόπιμο η ανθολόγηση των ποιητών να περιοριστεί στις ανωτέρω γενιές, οι οποίες είτε έχουν διαμορφώσει σχεδόν πλήρως την ποιητική τους φυσιογνωμία (πρώτη και δεύτερη), είτε επαρκώς (γενιά του '70).

ΠΡΩΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΓΕΝΙΑ

Το σύνολο των ποιητών της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς επηρεάστηκε από τα γεγονότα του Β' Παγκόσμιου πολέμου, της Κατοχής και του Εμφύλιου (1946-1949). Οι ποιητές αυτής της γενιάς προέρχονται από έναν κόσμο, που έχει ως βασικά του χαρακτηριστικά την πίστη σε ορισμένες ηθικές, κοινωνικές και πολιτικές αξίες. Οι αξίες αυτές, έστω κι αν επιδιώκουν την προοδευτική τους εξέλιξη ή και την ανατροπή τους, δεν έχουν εντελώς φθαρεί. Γι' αυτό το λόγο στους ποιητές αυτής της γενιάς κυριαρχεί το όραμα για έναν κόσμο πολιτικά και κοινωνικά δικαιότερο. Ιδιαίτερες ποιητικές σχολές δε διαμορφώθηκαν κατά την μεταπολεμική περίοδο. Γι' αυτό μπορούμε περισσότερο να μιλάμε για τάσεις ή κινήσεις στις οποίες εντάχθηκαν εκ των υστέρων ποιητές με κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Οι ονομασίες που δόθηκαν στις τάσεις αυτές αντλούνται περισσότερο από το περιεχόμενο της ποίησής τους, το θεματικό τους υλικό, και λιγότερο από την ομοιογένεια στην τεχντροπία. Τρεις είναι οι τάσεις που διαμορφώθηκαν: η αντιστασιακή ή κοινωνική, η νεοϋπερρεαλιστική και η υπαρξιακή ή μεταφυσική.

1. Η αντιστασιακή ή κοινωνική ποίηση

Οι ποιητές που εντάσσονται σ' αυτή την τάση αντλούν τις εμπειρίες τους από τους αγώνες της Κατοχής και τους δύσκολους καιρούς, που

πέρασε η χώρα μας κατά τη μετακατοχική περίοδο. Κατά το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο ήσαν ακόμη έφηβοι, έγιναν τα πιο συγκλονιστικά και αποφασιστικά γεγονότα για την τύχη της χώρας μας και, γενικότερα, της ανθρωπότητας. (Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος, Κατοχή, Αντίσταση, στρατόπεδα συγκέντρωσης, εκατομμύρια νεκροί από τον πόλεμο εναντίον της φασιστικής και ναζιστικής λαίλαπας). Στη γενιά της Κατοχής έλαχε ο κλήρος να μετουσιώσει το δράμα και το μεγαλείο του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα σε ποίηση. Βέβαια, δεν ήταν και τόσο εύκολο όλο αυτό το υλικό των πλούσιων εμπειριών και βιωμάτων να μετουσιωθεί σε ποιητική έκφραση. Οπωσδήποτε όμως η ομάδα αυτή των ποιητών, που είναι η πολυπληθέστερη, κατόρθωσε να εκφράσει, παρά τις εγγενείς δυσκολίες, τα σήματα των ελπίδων της και των διαψεύσεών της με ποίηση, που η αισθητική της λειτουργία είναι αναμφισβήτητη. Στην πρώτη φάση της ποίησής τους, οι ποιητές είναι γεμάτοι αγωνιστική διάθεση και προσπαθούν να καταγράψουν τα γεγονότα, να εκφράσουν τον ενθουσιασμό τους και να προβάλουν τα οράματά τους για έναν καλύτερο κόσμο· είναι η αγωνιστική ή αντιστασιακή φάση της ποίησής τους. Οι εμπειρίες τους όμως από την Κατοχή και ιδίως από την ανώμαλη μετακατοχική περίοδο, που οδήγησε στον εμφύλιο πόλεμο και την ήττα της αριστερής παράταξης που εκπροσωπούσε το ΕΑΜ, δημιούργησε όλες τις προϋποθέσεις για ενδοσκόπηση και διερεύνηση των αιτιών. (Από τους ποιητές που άμεσα ή έμμεσα εντάσσονται στην αντιστασιακή ποίηση, αναφέρουμε ενδεικτικά τους εξής: Άρης Αλεξάνδρου, Μανόλης Αναγνωστάκης, Γιάννης Δάλλας, Δημήτρης Δούκαρης, Τάκης Καρβέλης, Μιχάλης Κατσαρός, Κλείτος Κύρου, Θανάσης Κωσταβάρας, Τάσος Λειβαδίτης, Τίτος Πατρίκιος, Γιώργης Παυλόπουλος, Γιώργης Σαραντής, Δημήτρης Χριστοδούλου).

2. Η νεοϋπερρεαλιστική ποίηση

Οι ποιητές που ανήκουν στην τάση αυτή έμειναν ανεπηρέαστοι από τις ιδεολογικές διαμάχες της εποχής τους και τους φανατισμούς, όχι όμως και από το δράμα που εκτυλισσόταν γύρω τους. Υπόστρωμα και αυτής της ποίησης, στους κυριότερους τουλάχιστον εκπροσώπους της, είναι η κατοχική και η μετακατοχική περίοδος, απαλλαγμένη όμως από καθετί το επικαιρικό. Γενικότερα, η μεταπολεμική υπερρεαλιστική ποίηση αφομοιώνει, ανανεώνει και προωθεί σημαντικά την υπερρεαλιστική του Μεσοπολέμου. Οι μεταπολεμικοί δηλαδή υπερρεαλιστές είναι στην

αρχή επηρεασμένοι από την ποίηση του Εμπειρικού, του Εγγονόπουλου και, εν μέρει, του Ελύτη. Βαθμιαία όμως θα διαμορφώσουν τη δική τους ποιητική και θα διαφοροποιηθούν.

Οι βασικές τους διαφορές εντοπίζονται κυρίως στη γλώσσα και τη θεματογραφία. Ο μεσοπολεμικός υπερρεαλιστής ρίχνει όλο του το βάρος στη γλώσσα και προσπαθεί, καταφεύγοντας στις γνωστές μεθόδους του υπερρεαλισμού, να εντυπωσιάσει. Αντίθετα, ο μεταπολεμικός υπερρεαλιστής, επηρεασμένος και από τη γύρω του πραγματικότητα, δε θεωρεί τη γλώσσα ως μέσο με το οποίο θα προκαλέσει έκπληξη, αλλά ως όργανο που θα τον βοηθήσει να συλλάβει και να εκφράσει τη γύρω του εφιαλτική πραγματικότητα. Η στάση επίσης των μεσοπολεμικών υπερρεαλιστών είναι σε γενικές γραμμές, και στην αρχική φάση της ποίησής τους, αισιόδοξη απέναντι στη ζωή. Οι μεταπολεμικοί υπερρεαλιστές, αντίθετα, χωρίς να μένουν ανεπηρέαστοι από αυτή τη διάθεση, σιγά σιγά, κάτω από την επίδραση των δραματικών γεγονότων της εποχής τους, αποκτούν μια τραγική αίσθηση της ζωής, που στα βαθύτερα συστατικά της θα περάσει στην ποίησή τους. Γενικά, η νεοϋπερρεαλιστική ποίηση δε διαφοροποιείται μόνο από την αντίστοιχή της του Μεσοπολέμου, αλλά και από την αντιστασιακή και την υπαρξιακή. Η αντιστασιακή κινδυνεύει από εξωαισθητικές και ιδεολογικές σκοπιμότητες. Η υπαρξιακή φαίνεται να χάνει την επαφή της με τα πράγματα και να ρέπει προς μια ιδεαλιστική διάχυση. Αντίθετα, η νεοϋπερρεαλιστική ποίηση κατόρθωσε να κρατηθεί, απαλλαγμένη από οποιεσδήποτε προκαταλήψεις ή επιρροές, μέσα στα πράγματα. (Αναφέρουμε ενδεικτικά τους εξής ποιητές: Ελένη Βακαλό, Νάνος Βαλαωρίτης, Ε.Χ. Γονατάς, Έκτωρ Κακναβάτος, Δ.Π. Παπαδίτσας, Μίλτος Σαχτούρης).

3. Υπαρξιακή ή μεταφυσική ποίηση

Οι ποιητές που ανήκουν στην τάση αυτή δε φαίνεται να έχουν κοινωνικά ενδιαφέροντα. Η αντιστασιακή ποίηση αντιμετωπίζει τον άνθρωπο ως ον κοινωνικό και πολιτικό, τον εντοπίζει μέσα στους αγώνες του. Η νεοϋπερρεαλιστική παρακολουθεί τη δοκιμασία του, αλλά τον αποχρωματίζει από κάθε ιδεολογική επικάλυψη. Αντίθετα, η υπαρξιακή ποίηση είναι γεμάτη από μεταφυσική αγωνία, προσπαθεί να εκφράσει το άγχος του μοναχικού ατόμου μπροστά στο πρόβλημα της ζωής και του θανάτου, της καθημερινής φθοράς. (Αναφέρουμε, και πάλι ενδεικτικά, τους ποιητές: Όλγα Βότση, Γιώργης Κότσιρας).

ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΓΕΝΙΑ

Η δεύτερη μεταπολεμική γενιά εμφανίστηκε σε μια περίοδο, που ο ψυχρός πόλεμος εξακολουθεί να απειλεί την ειρήνη και η πιθανότητα ενός νέου είναι ορατή. Οι περισσότεροι από τους ποιητές της γενιάς αυτής δεν έζησαν ως έφηβοι κατά την περίοδο της Κατοχής. Από την άποψη αυτή διαφοροποιούνται αισθητά από τους ποιητές της πρώτης μεταπολεμικής, της αντιστασιακής ιδίως, τάσης, γιατί δεν κομίζουν μέσα τους τις ηρωικές μνήμες της Κατοχής και τη στερεότητα της πίστης σε ένα καλύτερο μέλλον. Αποτελούν τη φυσιολογική συνέχεια των ποιητών της πρώτης γενιάς, με τους οποίους αισθάνθηκαν πάντοτε συναισθηματικά και ιδεολογικά αλληλέγγυοι εφόσον τους συνδέουν και κοινές εμπειρίες από την περίοδο του Εμφύλιου και του ψυχρού πολέμου, που επακολούθησε. Ζουν όμως σε μια μεταβατική εποχή, που το ηρωικό κλίμα, όσο κι αν διατηρείται στη συλλογική μνήμη, έχει καταπέσει και η πολιτικοκοινωνική ζωή της χώρας δεν έχει βρει ακόμη τον κανονικό της ρυθμό.

Ζώντας σε μια τέτοια περίοδο, αναγκάζονται να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες, και να καταφύγουν στη διερεύνηση του εσωτερικού τους χώρου, για να εκφράσουν τις τραυματικές τους εμπειρίες, είτε αυτές αναφέρονται στο πολιτικοκοινωνικό επίπεδο και είναι συνακόλουθες ενός χαμένου ιδεολογικού οράματος είτε στο ερωτικό. Έχοντας βαθύτατα μέσα τους την αίσθηση της διάψευσης των οραμάτων τους και μιας ζωής χαμένης, αρνούνται να συμμετάσχουν στο πολιτικό και κοινωνικό παιχνίδι. Ιδιαίτερες τάσεις, όπως αυτές που καλλιεργήθηκαν στην πρώτη μεταπολεμική γενιά, δεν αναπτύχθηκαν.

Έχει επισημανθεί ότι στη γενιά αυτή παρατηρείται ένα εμφανές υπερρεαλιστικό κενό, που αποδίδεται στο γεγονός ότι οι ποιητές της χαρακτηρίζονται από έντονο κριτικό πνεύμα και σκεπτικισμό. Παρόλα αυτά δεν παύουν να διαλέγονται είτε με τους ποιητές της αντιστασιακής τάσης είτε της υπαρξιακής. Επηηρεασμένοι από την ποίηση κυρίως του Καρυωτάκη, καλλιεργούν έναν ποιητικό λόγο αντιλυρικό, που διακρίνεται για την αιχμηρότητα, τη σκληρότητα και την τραχύτητα των εκφραστικών του μέσων. (Αναφέρουμε ενδεικτικά ποιητές που ανήκουν σ' αυτή τη γενιά: Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, Ανδρέας Αγγελάκης, Ορέστης Αλεξάκης, Νίκος-Αλέξης Ασλάνογλου, Θωμάς Γκόρπας, Νίκος Γρηγοριάδης, Ζέφη Δαράκη, Τάσος Δενέγρης, Κική Δημουλά, Μάνος Ελευθερίου, Ανέστης Ευαγγέλου, Αλέξης Ζακυθηνός, Βασίλης Καραβί-

της, Μαρία Κέντρου-Αγαθοπούλου, Τάσος Κόρφης, Λουκάς Κούσουλας, Χρίστος Λάσκαρης, Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος, Γιώργης Μανουσάκης, Πρόδρομος Χ. Μάρκογλου, Μάρκος Μέσκος, Ματθαίος Μουντές, Τάσος Πορφύρης, Θανάσης Τζούλης, Σπύρος Τσακνιάς, Κυριάκος Χαραλαμπίδης, Ντίνος Χριστιανόπουλος).

ΠΟΙΗΤΕΣ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '70

Οι ποιητές της δεκαετίας του '70, εντούτοις, δεν επηρεάστηκαν, όσο θα περίμενε κανείς, από τη μεταπολεμική γενιά. Οι ποιητές αυτής της γενιάς δεν έχουν βέβαια εμπειρίες από την Κατοχή και την εμφυλιακή περίοδο. Μεγαλώνουν κατά την ψυχροπολεμική κυρίως περίοδο και σε μια εποχή, κατά την οποία η ελληνική κοινωνία παρουσιάζει σημαντική οικονομική άνοδο και εισέρχεται στο στάδιο του καταναλωτισμού. Σε όλα αυτά, για να κατανοήσουμε ορισμένους παράγοντες, που συνέβαλαν στη διαμόρφωση του ψυχισμού τους και των βασικών χαρακτηριστικών της ποιητικής γραφής τους, πρέπει να προστεθεί η οδυνηρή εμπειρία από τη δικτατορία (1967-1974), που ενίσχυσε την τάση τους για την ανάπτυξη, χωρίς καμιά ιδεολογική χροιά, ενός πνεύματος επαναστατικότητας και την αντίθεσή τους σε κάθε μορφής κατεστημένο. Αγκαλιάζουν βαθμιαία αφενός μεν την ποιητική μας παράδοση, που αρχικά εντοπίζεται στην ποίηση του Καβάφη, του Καρυωτάκη, της γενιάς του '30 και της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς, της αντιστασιακής ιδίως τάσης, αφετέρου δε την σύγχρονη αμερικανική ποίηση. Κι ενώ οι ποιητές των δύο πρώτων μεταπολεμικών γενιών, αν και διαφοροποιούνται αισθητά μεταξύ τους, αισθάνονται ιδεολογικά και συναισθηματικά αλληλέγγυοι, οι ποιητές της δεκαετίας του '70, στην αρχική τους διαμόρφωση τουλάχιστον, αποστρέφουν το πρόσωπό τους από τις ιδεοληψίες των προκατόχων τους, ρέποντας σε μια ποιητική γραφή και γλώσσα, που αντλείται από την καθημερινή και τρέχουσα ομιλία. Ονομάστηκαν και ποιητές της αμφισβήτησης, επειδή θεωρήθηκε ότι η εριστικότητα του ύφους, που εκφράστηκε με το σαρκασμό, την ειρωνεία και τη ρεαλιστική γλώσσα, είχε ως στόχο την αμφισβήτηση κάθε κατεστημένης αξίας. Αν και ο όρος αυτός αμφισβητείται, είναι γεγονός ότι με τη γενιά αυτή η ποίησή μας εισέρχεται σε μια νέα και διαφορετική περίοδο, που ακόμη βρίσκεται σε εξέλιξη και δεν έχει αποκρυσταλλώσει τα επιτεύγματά της. (Αναφέρουμε ενδεικτικά τους ποιητές: Νάσος Βαγενάς, Γιάννης Βαρβέρης, Γιώργος Βέης, Αναστά-

σης Βιστωνίτης, Μιχάλης Γκανάς, Βερονίκη Δαλακούρα, Δημήτρης Καλοκύρης, Γιώργος Καραβασίλης, Γιάννης Κοντός, Νίκος Λάζαρης, Μαρία Λαϊνά, Χριστόφορος Λιοντάκης, Γιώργος Μαρκόπουλος, Τζένη Μαστοράκη, Κώστας Μαυρουδής, Στέφανος Μπεκατώρος, Παυλίνα Παμπούδη, Κώστας Γ. Παπαγεωργίου, Γιάννης Πατίλης, Λευτέρης Πούλιος, Μανώλης Πρατικάκης, Βασίλης Στεριάδης, Γιάννης Υφαντής, Αντώνης Φωστιέρης, Γιώργος Χρονάς).

Σημείωση: Η κατάταξη των ποιητών στις παραπάνω τάσεις εξυπηρετεί κυρίως τη μελέτη της μεταπολεμικής ποίησης. Είναι όμως απαραίτητο να γίνουν οι παρακάτω διευκρινίσεις:

α) Η διαίρεση είναι σχηματική και γίνεται με βάση την αρχική φάση της ποίησης των περισσότερων ποιητών. Όπως είναι φυσικό, ο κάθε ποιητής κατά τη διαδρομή της πορείας του, έστω κι αν είναι επηρεασμένος από κάποιες ιδεοληψίες του παρελθόντος, αναπροσανατολίζει τους στόχους της ποίησής του και της ποιητικής του. Έτσι, το ερωτικό συναίσθημα, η αγωνία μπροστά στο πρόβλημα της ζωής και του θανάτου θα περάσει και στην ποίηση ακόμη και ποιητών που ξεκίνησαν με έντονους ιδεολογικούς και κοινωνικούς προβληματισμούς.

β) Η διαίρεση δεν καλύπτει όλο τον χώρο της μεταπολεμικής ποίησης. Υπάρχουν ποιητές, που δύσκολα θα μπορούσαν να ενταχθούν σε κάποια από τις παραπάνω τάσεις, όπως είναι οι Νίκος Καρούζος, Τάκης Σινόπουλος, Κώστας Στεργιόπουλος κ.ά.

Κώστας Μόντης

Νύχτες

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ *Τα τραγούδια της ταπεινής ζωής* (Λευκωσία 1954).

Καλά, θ' απορροφήσουν κάτι από την έγνοια σου
η μέρα, η κίνηση, η δουλειά σου, οι φίλοι,
και θα μπορέσεις ύστερα να πας
σε κάνα θέατρο ή κέντρον ή όπου αλλού.
Όμως όταν τελειώσουν όλα
τα θέατρα και τα κέντρα κλείσουν,
και πουν οι φίλοι καληνύχτα,
και πρέπει να γυρίσεις πια στο σπίτι, τι θα γίνει;
Το ξέρεις πως σκληρή, αδυσώπητη
σε περιμένει στο κρεβάτι σου η έγνοια.
Θα 'σαι μονάχος.
Και τότε θα λογαριαστείτε.
Θες ή δε θες θα μπουν κάτω όλα, να λογαριαστείτε.
Θα 'σαι μονάχος
κι ανυπεράσπιστος απ' τα θέατρα και τα κέντρα,
κι απ' τη δουλειά σου και τους φίλους.
Σε περιμένει στο κρεβάτι σου η έγνοια.
Θά 'ρθεις, δεν γίνεται. Είν' τόσο σίγουρη γι' αυτό, και περιμένει.
Είναι στο σπίτι και σε περιμένει.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιο πρόβλημα απασχολεί τον ποιητή; Ποιοι στίχοι κυρίως το εκφράζουν;
2. Ποια είναι η διέξοδος στο πρόβλημα; Είναι αποτελεσματική;
3. Σε ποιους ανθρώπους νομίζετε ότι παρουσιάζονται τέτοια προβλήματα;